

M6 Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība

Cilvēkam lielākoties pašam ir jāuzņemas atbildība par savu labklājību, tomēr brīžos, kad persona pati par sevi nespēj parūpēties un ir nonākusi krīzes situācijā, tad jāiesaistās valstij un pašvaldībai, lai palīdzētu personai attīstīt pašpalīdzības spēju un spēju no jauna integrēties sabiedrībā.

Līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos, vērojams arī bezdarba līmeņa kritums un trūcīgo personu skaita samazināšanās. Taču joprojām iedzīvotāju skaits, kuriem nepieciešama sociālā palīdzība, saglabājas augsts. Uz nevienlīdzības un noslāņošanās procesu sabiedrībā norāda arī augstais Džini koeficients⁵¹ Rīgā – 2011. gadā 34,3 %, kas nozīmē, ka iedzīvotāji ar zemākiem ienākumiem kļūst vēl nabadzīgāki, bet ar augstiem – vēl bagātāki.

Rīgā ir izveidota plaša, uz iedzīvotāju vajadzībām balstīta un profesionāla sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sistēma. 2012. gadā sociālos pakalpojumus RP iedzīvotājiem nodrošināja 6 pašvaldības institūcijas, kā arī 168 sociālo pakalpojumu sniedzēji, ar kuriem pašvaldība noslēgusi līgumus par sociālo pakalpojumu sniegšanu RP iedzīvotājiem (28 nevalstiskās organizācijas, 96 privātpersonas, tai skaitā sabiedrības ar ierobežotu atbildību, individuālie komersanti, pašnodarbinātas fiziskas personas), 8 valsts/citu pašvaldību iestādes.

Kopumā pārskata gadā sociālie pabalsti tika izsniegti 72 380 personām (salīdzinoši 2011. gadā – 82 508 personām), kas ir 11,1 % no Rīgas pilsētas iedzīvotājiem. Pabalsta lielums vidēji vienai personai 2012. gadā izmaksāts Ls 279 apmērā (salīdzinoši 2011. gadā – Ls 288).

Kopējā sociālajiem pabalstiem izlietotā finansējuma samazinājums 2012. gadā salīdzinājumā ar 2011. gadu bija 15 %, jo samazinājās izdevumi garantētā minimālā ienākumu (turpmāk – GMI) pabalsta (par 27 % salīdzinājumā ar 2011. gadu), dzīvokļa pabalsta (par 10 % salīdzinājumā ar 2011. gadu) un citu pabalstu nodrošināšanai (par 14 % salīdzinājumā ar 2011. gadu).

Pārskata gadā stājās spēkā Latvijas Republikas Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumi⁵², kuri paredzēja samazināt GMI minimālā sliekšņa līmeni personai līdz Ls 35 mēnesī. Neskatoties uz to, RD izdevās saglabāt līdzšinējo GMI līmeni, kas ir Ls 40 darbspējīgām personām, Ls 45 bērniem un Ls 90 pensionāriem/invalīdiem mēnesī, kā arī nodrošināt bezmaksas braukšanu sabiedriskajā transportā.

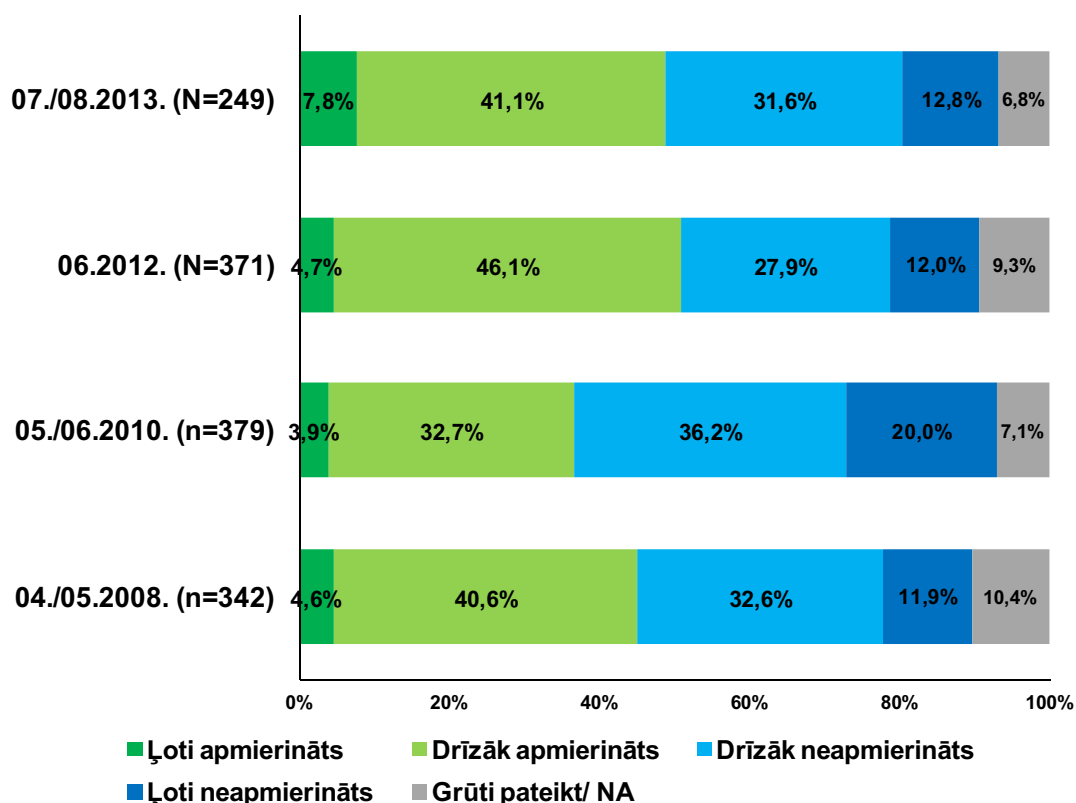
⁵¹Džini koeficients parāda materiālo labumu sadalījuma vienmērīgumu starp sabiedrības locekļiem. Šis rādītājs variē no 0 līdz 100. Jo Džini koeficienta vērtība ir tuvāka 0, jo vienlīdzīgāki ir sabiedrības locekļi, un otrādi

⁵² MK 18.12.2012. noteikumi Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni”

2013. gadā veiktā iedzīvotāju aptauja⁵³, parāda, ka kopumā apmierinātība ar sociālo problēmu risināšanu ir vērtēta kritiskāk kā 2012. gada aptaujā. Starp respondentiem, kuri saņēmuši kādu sociālo pakalpojumu RP, tikai 48,8 % sniedza pozitīvu vērtējumu, savukārt gandrīz tikpat daudz – 44,4 % izteica negatīvu vērtējumu par sociālo problēmu risināšanu pilsētā (6.1. attēls).

6.1. attēls

Iedzīvotāju apmierinātība ar sociālo problēmu risināšanu pilsētā

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību”, SIA „Latvijas fakti”, 2013. gada jūlijs-augusts

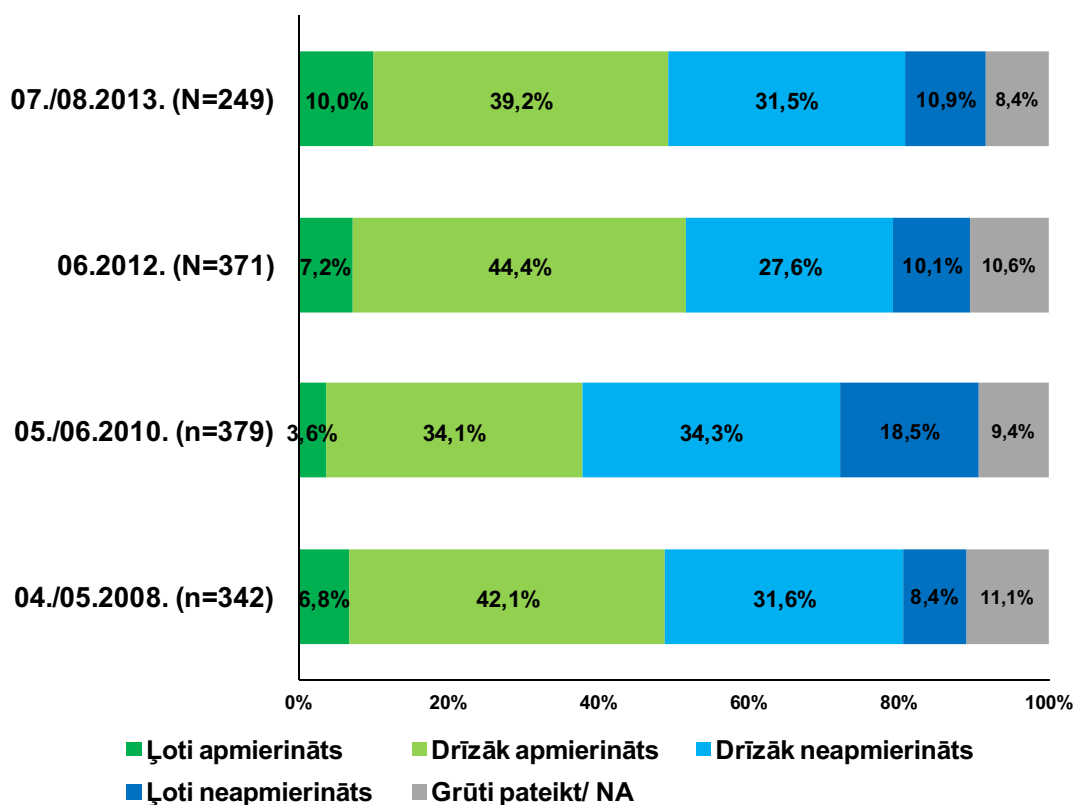
Lai arī nedaudz, arī sociālo pakalpojumu (sociālā aprūpe, sociālā rehabilitācija, sociālais darbs) pieejamība tika vērtēta kritiskāk kā iepriekšējā gadā. Kopumā sociālo pakalpojumu pieejamība apmierina 49,2 %, savukārt neapmierina – 42,4% respondentu (6.2. attēls). Analizējot atbildes sociāldemogrāfiskajās grupās, var konstatēt, ka lielāka neapmierinātība par sociālās palīdzības un pakalpojumu pieejamību tika izteikta vecumā no 55 līdz 64 gadiem, turpretī pozitīva attieksme

⁵³Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību”, SIA „Latvijas fakti”, 2013. gada jūlijs-augusts

pausta no respondentiem vecumā virs 65 gadiem, pensionāriem un ar vidējiem ienākumiem.

6.2. attēls

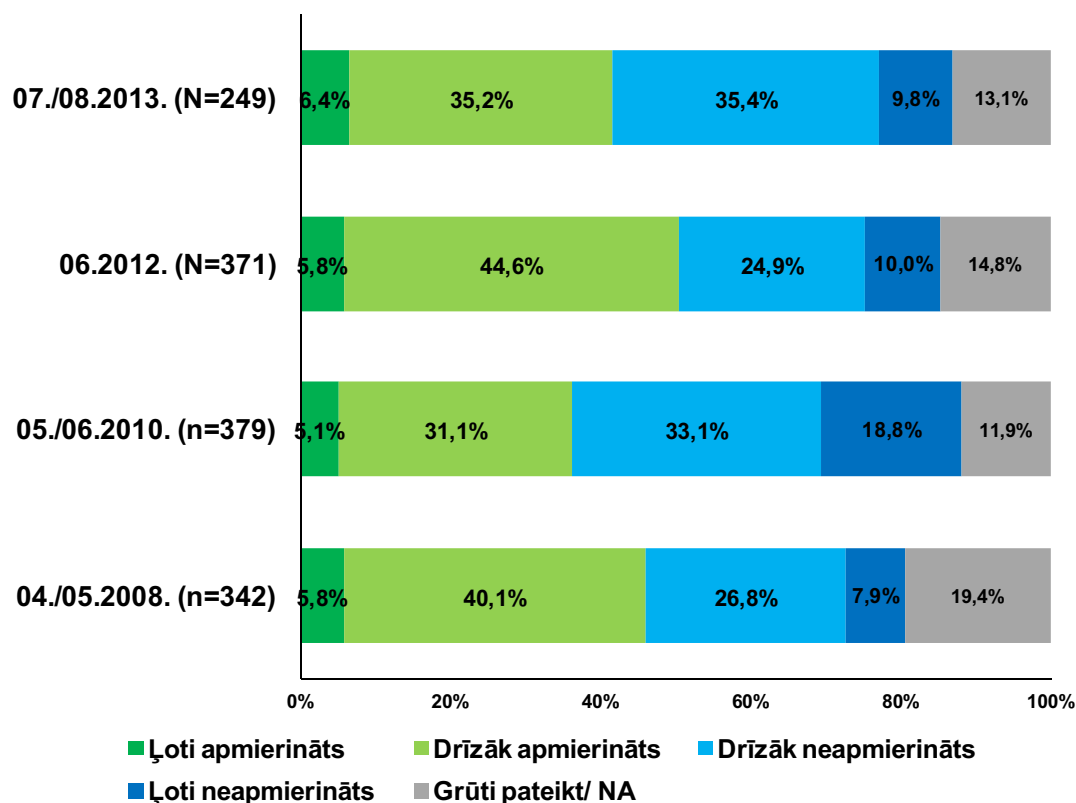
Iedzīvotāju apmierinātība ar sociālās palīdzības un pakalpojumu pieejamību

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību”, SIA „Latvijas fakti”, 2013. gada jūlijs-augusts

Salīdzinoši kritiskāk no iedzīvotāju puses tika vērtēta sociālās palīdzības un pakalpojumu kvalitāte – ar to apmierināti bija tikai 41,6 % respondentu, turpretī negatīvu vērtējumu sniedza 45,2 % aptaujāto iedzīvotāju (6.3. attēls). Visnegatīvāk noskaņoti iedzīvotāji bija vecumā no 25 līdz 34 gadiem un vecumā no 55 līdz 64 gadiem, kā arī tie respondenti, kuri saņēmuši pakalpojumus ģimenēm ar bērniem.

Iedzīvotāju apmierinātība ar sociālās palīdzības un pakalpojumu kvalitāti

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību”, SIA „Latvijas fakti”, 2013. gada jūlijs-augusts

Mērķa īstenošanai ir izvirzīti 11 uzdevumi. Aktivitātes notika visu uzdevumu ietvaros.

U6.1. Nodrošināt sociālos pakalpojumus bērniem un ģimenēm ar bērniem

Pārskata gadā tika turpināta jauno vecāku apmācības programmas īstenošana prasmju un iemaņu attīstīšanai. Vecākiem, kuriem nav atbilstošu iemaņu un prasmju, radīta iespēja saņemt kvalitatīvu atbalstu Mazo bērnu vecāku informatīvi izglītojošās atbalsta grupās un „Bērnu emocionālā audzināšana” grupās nodibinājumā „Centrs Dardedze” un SIA „Atbalsta un izaugsmes centrs „Droša skola””. 2012. gadā tika noorganizētas 24 Mazo bērnu vecāku informatīvi izglītojošās atbalsta grupu nodarbības un 89 „Bērnu emocionālā audzināšana” grupu nodarbības vecākiem.

Konsultāciju un atbalsta tīkla veidošanas programmas ietvaros nodrošināta iespēja saņemt psihosociālu atbalstu ģimenēm un bērniem RSD Dienas centros (turpmāk – DC) „Čiekurs”, „Vecmīlgrāvis”, „Kamene”, „Pirmais stāvs”, „Skudrupūznis” un līgumorganizāciju Dienas aprūpes centros (turpmāk – DAC) „Roku rokā”,

„Sirdsgaisma”, „Torņakalns”, „Patvērums”, biedrībā „Latvijas Sarkanais Krusts”, DC „Stropiņš”. 2012. gadā pakalpojumu saņēma 1073 bērni no sociālā riska ģimenēm, no tiem 830 bērni RSD DC un 243 bērni RSD līgumorganizāciju DAC.

Uzdevuma ietvaros nodrošināta sociālo pakalpojumu attīstības programma bērniem ar funkcionāliem traucējumiem – 50 bērniem nodrošināts dienas aprūpes centra pakalpojums tādos DAC kā „Mēs esam līdzās”, „Asniņš”, „Torņkalna rūķi”.

Norisinājās darbs pie dažādu pakalpojumu (mācībsistēmu) bērniem ar funkcionāliem traucējumiem attīstīšanas. Nodrošināta agrīnās korekcijas programma – agrīnās izglītošanas un audzināšanas sistēma – biedrībā „Latvijas Portidžas mācībsistēmas asociācija” un pakalpojums nodrošināts 32 bērniem, kuri saņēmuši 635 speciālistu konsultācijas. Nodrošināta biedrības „Bērnu paliatīvās aprūpes biedrība” paliatīvā aprūpe ģimenēm, kurās aug bērni ar smagām un neizārstējamām slimībām un šo pakalpojumu saņēma 82 bērni, sniegtas 2132 sociālā darbinieka un 1083 kapelāna konsultācijas. Ieviesta sociālās rehabilitācijas programma bērniem invalīdiem biedrībā „Latvijas bērniem ar kustību traucējumiem”, kuras ietvaros pakalpojumu saņēma 11 bērni. Ieviests individuālo rehabilitācijas plānu izstrādes pakalpojums biedrībā „Rehabilitācijas centrs „Mēs esam līdzās””, Bērnu klīniskā universitātes slimnīcā „Gaiļezers”, Primārās veselības aprūpes centrā „Ziepniekkalns” – šeit pakalpojumu saņēma 31 bērns. Nodrošināts vasaras rehabilitācijas pakalpojums bērniem ar funkcionāliem traucējumiem vasaras periodā, ko nodrošināja Biedrības „Rīgas pilsētas „Rūpju bērns””, „Saulsvece”, Valsts sociālās aprūpes centrs „Rīga” filiāle „Teika”, nodrošinot pakalpojumu 10 bērniem. Nodrošināts „Atelpas brīža” pakalpojums 24 bērniem ar funkcionāliem traucējumiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. Biedrība „Apvienība ģimeņu atbalstam „Baltā zvaigzne”” nodrošināja 19 grupu nodarbības sērojošo, priekšlaicīgi dzimušo un bērnu ar invaliditāti vecākiem. Biedrība „Mēs esam līdzās” nodrošināja 4 bērniem ar kustību un attīstības traucējumiem transporta pakalpojumus un 5 bērniem tika nodrošināta sociālās rehabilitācijas un agrīnās intervences programma ar garīgās veselības traucējumiem.

Bez minētā RD struktūrvienība „Mobilā brigāde”⁵⁴ veikusi 571 apsekošanu dzīvesvietā RP teritorijā, no tām 390 pieteikumi bijuši no institūciju redzeslokā nonākušām jaunām ģimenēm, savukārt 181 gadījumā apsekojuši jau iepriekš redzeslokā esošas ģimenes.

2012. gadā izglītības iestādēs tika sniegta konsultatīva palīdzība 10 ģimenēm ar bērniem pedagoģisku, psiholoģisku un sociālu jautājumu risināšanā – katra ģimene saņēma 10 apmaksātas nodarbības pie ģimenes psihoterapeita. Divām ģimenēm ar bērniem sniegta palīdzība krīzes situācijā.

⁵⁴Mobilā brigāde – RD Labklājības departamenta pakļautības iestādes Rīgas patversmes struktūrvienība, kuras mērķis ir sniegt informāciju un operatīvu atbalstu bezpajumtniekiem.

Iepriekšējā mācību gadā izglītības psihologi konsultējuši 6490 bērnu vecākus, 6190 izglītības iestāžu pedagogus, 16 007 skolēnus un 20 326 skolēnus grupās, kā arī snieguši palīdzību divos krīzes gadījumos, kas bijuši izglītības iestādēs. 38 554 skolēni piedalījušies izglītības atbalsta speciālistu organizētajos profilakses pasākumos. 10 rīdzinieku ģimenes ir saņēmušas apmaksātas nodarbības pie ģimenes psihoterapeita, saistībā ar bērna uzvedību izglītības iestādēs. 2012. gadā bijuši 24 izbraukumi uz skolām, kur konsultēti 74 pedagogi par individuālo izglītības plānu izstrādi, atbalsta pasākumu piemērošanas kārtību, par speciālā pedagoga darba organizāciju, par atbalsta personāla sadarbības veidiem un par veiksmīgas sadarbības iespējām ar izglītojamo vecākiem. Skolās risināti arī sarežģīti pedagoģiskie gadījumi un noskaidroti labās prakses piemēri darbā ar izglītojamajiem ar funkcionāliem traucējumiem. Pērn psihologa konsultācijas nodrošinātas arī 55 PII, palīdzot gadījumos, kad iestādei nepieciešama konsultācija par audzēkņu agresīvu uzvedību un nevienmērīgu attīstību, par attiecībām starp audzēkņiem un skolotāju, saistībā ar skolotāju nekompetenci un vecāku agresīvu rīcību. PII pedagogiem tika organizēti semināri: „Bērna sliktās uzvedības mērķi”, „Apgrūtināta bērnu savstarpējā saskarsme”, „Pozitīvas bērnu savstarpējās saskarsmes veidošana”, „Darbs ar vecākiem” un „Bērnu intelektuālās attīstības traucējumi”.

Izglītības atbalstu snieguši arī sociālie pedagogi, konsultējot 27 081 skolēnu, 14 752 vecākus, 11 123 pedagogus, kā arī veicot 2007 apsekojumus skolēna dzīves vietā.

Tāpat pārskata gadā pie Rīgas interešu izglītības iestādēm darbojās četri pirmsskolas vecuma bērnu pieskatīšanas centri: BJC „Bolderāja”, BJC „Kurzeme”, BJC „Zolitūde” un Rīgas Jauno tehniķu centrā.

U6.2. Sniegt sociālo palīdzību personām/ģimenēm ar zemiem ienākumiem

Uzdevuma ietvaros pārskata periodā tika nodrošināti ēdināšanas pakalpojumi sociāli neaizsargātām iedzīvotāju grupām. Rīgā 6 ēdināšanas vietās par pašvaldības budžeta līdzekļiem tika izdalītas 759 250 porcijas un līdzfinansēts zupas virtuves pakalpojums līdz 966 porcijām dienā 5 reizes nedēļā, kopumā izdalot 165 165 porcijas 5 vietās Rīgā, tai skaitā, Rīgas patversmes DC.

Atbalstot RP dzīvojošās personas un ģimenes ar zemiem ienākumiem, saskaņā ar RD saistošajiem noteikumiem⁵⁵ tika sniegta sociālā palīdzība, piešķirot sociālos pabalstus pamatvajadzību nodrošināšanai: pabalsts GMI līmeņa nodrošināšanai, dzīvokļa pabalsts, pabalsts veselības aprūpes nodrošināšanai, pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai, pabalsts mācību līdzekļu iegādei un piemaksa pie GMI līmeņa. 2012. gadā, izvērtējot personu (ģimeņu) ienākumus un materiālo stāvokli, sociālā palīdzība sniegta 59 318 personām.

U6.3. Nodrošināt personu ar īpašām vajadzībām sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju

⁵⁵RD 03.07.2007. saistošie noteikumi Nr.84 „Noteikumi par Rīgas pilsētas pašvaldības sociālajiem pabalstiem” un RD 17.02.2004. saistošie noteikumi Nr.56 „Par dzīvokļa pabalstu Rīgas iedzīvotājiem”

Profesionālu atbalstu un konsultācijas personas ar invaliditāti un viņu piederīgie varēja saņemt no RP budžeta finansētajos DAC un DC.

2012. gadā Rīgā darbojās 9 DAC personām ar garīga rakstura traucējumiem, tai skaitā 2 personām ar psihiskās veselības traucējumiem un ar kopējo vietu skaitu 245. Pārskata gadā šo DAC pakalpojumu saņēma 300 personas.

Citām pilngadīgām personām ar invaliditāti 2012. gadā bija iespēja apmeklēt 9 DC, no tiem 2 DC „Aspazija” un Strazdumuižas dienas centrs, kuri paredzēti galvenokārt personām ar invaliditāti, bet pārējie 7 darbojās pēc „atvērtā” principa un personas ar invaliditāti tajos ir kā viena no dienas centru mērķa grupām. 2012. gadā šādu DC pakalpojumu saņēma 2333 personas.

Personām ar garīga rakstura traucējumiem nodrošināta iespēja saņemt grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumu. 2012. gadā RP iedzīvotāji pakalpojumu varēja saņemt 7 grupu mājās (dzīvokļos) ar kopējo vietu skaitu – 101. 2012. gadā minēto pakalpojumu saņēma 104 personas ar garīga rakstura traucējumiem.

2012. gadā uzsākta sociālā pakalpojuma „Atelpas brīdis” (īslaicīga sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija) sniegšana pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem, pakalpojuma sniegšanas laikā no aprūpes pienākumu veikšanas atslogojot pakalpojuma saņēmēju ģimenes locekļus. Pakalpojumu saņēma 2 personas ar garīga rakstura traucējumiem.

U6.4. Nodrošināt pensijas vecuma personu un personu ar invaliditāti sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju

Atbilstoši uzdevumam 2012. gadā RP sociālās aprūpes pakalpojumus dzīvesvietā saņēma 5203 personas, tai skaitā, aprūpi mājās 5035 personas (aprūpes mājās pakalpojumu – 3604 personas, pabalstu aprūpes mājās pakalpojuma nodrošināšanai – 1431 persona), ko kopā nodrošināja 6 pakalpojuma sniedzēji. Pakalpojumu „silto pusdienu piegāde mājās” saņēma 1015 personas, pakalpojumu „drošības poga” 372 personas un pavadona-asistenta pakalpojumu – 126 personas.

Attīstības programmas ietvaros pārskata gadā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas (turpmāk – SAC) pakalpojumu personas ar demenci varēja saņemt 3 pašvaldības un 4 līgumorganizāciju iestādēs, tai skaitā 2012. gadā SAC pakalpojumu personām ar demenci uzsāka sniegt līgumorganizācija Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” filiāle „Ezerkrasti”. Paralēli Rīgā darbojās 3 DAC personām ar demenci, ar kopējo vietu skaitu – 60, kuru sniegtos pakalpojumus finansē RP. Šo pakalpojumu saņēma 86 personas ar demenci. Papildus DAC personām ar demenci tika sniegti atbalsta pakalpojumi un konsultācijas personu ar demenci ģimenēm (piederīgajiem), savukārt citu DC darbiniekiem un klientiem – par darba specifiku ar personām ar demenci.

2012. gadā RP iedzīvotāji SAC pakalpojumu pilngadīgām personām varēja saņemt 15 sociālo pakalpojumu sniedzēju institūcijās (3 pašvaldības, 12 līgumorganizāciju) ar kopējo vietu skaitu līdz 1398. Minēto pakalpojumu 2012. gadā saņēma 1896 personas.

Īslaicīgās sociālās aprūpes attīstības programmas ietvaros divos pašvaldības SAC tika nodrošināts īslaicīgās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums ar kopējo vietu skaitu 27. Pakalpojumu varēja saņemt arī vairākās RP SAC līgumorganizācijās.

Tāpat pensijas vecuma personām pakalpojumi tika nodrošināti 9 DC, tai skaitā, 2 DC, kas galvenokārt paredzēti personām ar invaliditāti, bet neizslēdz DC pakalpojuma saņemšanu arī pensijas vecuma personām. Minētos pakalpojumus 2012. gadā saņēma 2333 personas.

U6.5. Veicināt atbalsta sistēmas izveidi krīzes situācijās nonākušām personām

Krīzes situācijā nonākušām personām (ģimenēm) tika sniegta sociālā palīdzība pamatvajadzību nodrošināšanai. Papildus stihiskā nelaimē vai iepriekš neparedzētu apstākļu dēļ nonākušām personām tika nodrošināta iespēja saņemt vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā, lai mazinātu krīzes situācijas ietekmi uz personas (ģimenes) sociālo funkcionēšanu. 2012. gadā pabalsts ārkārtas situācijā piešķirts 2449 personām.

2012. gadā tika piešķirts finansējums Ls 2987 apmērā no Rīgas sabiedriskās kārtības uzturēšanas fonda, lai realizētu preventīva rakstura pasākumus cilvēku tirdzniecības mazināšanā. Gada laikā apmācīti 95 speciālisti un izdoti 5000 bukletu „Cilvēku tirdzniecības novēršana”.

Sniegts atbalsts un profesionāļu konsultācijas vardarbībā cietušām sievietēm, sievietēm ar bērniem, vīriešiem ar bērniem nodibinājuma „Sociālo pakalpojumu aģentūra” ģimenes krīzes centrā „Mīlgrāvis” un biedrības „Latvijas Samariešu apvienības” krīzes centrā bērniem un sievietēm „Māras centrs”, RP BJC struktūrvienībā ”Marsa Gatve”. 2012. gadā pakalpojumu saņēma 701 krīzes situācijā nonākusi persona, no tiem 528 bērni un 173 pilngadīgas personas.

Radīta iespēja saņemt individuālās konsultācijas no vardarbības cietušajiem bērniem un viņu ģimenēm nodibinājumā „Centrs Dardedze”. 2012. gadā 254 personām (95 bērniem, 159 pieaugušajiem) tika sniegta 1471 klātienē individuālā konsultācija, no tām konsultācijas vardarbībā cietušām personām (681 konsultācija bērniem, 790 konsultācijas pieaugušajiem).

Radīta iespēja krīzes situācijā nonākušām personām saņemt diennakts psiholoģisko palīdzību un informatīvo atbalstu, zvanot uz biedrības „Skalbes” diennakts krīzes tālruni. 2012. gadā kopumā sniegtas 7955 zvanu konsultācijas, no tām 244 bērniem un 6979 konsultācijas pieaugušajiem, tai skaitā 7223 konsultācijas krīzes situācijā un 732 informatīvās konsultācijas.

Īstenojot uzdevumu, RP nodrošināja maznodrošināto iedzīvotāju īslaicīgu sociālo aprūpi RP SIA „Rīgas 1. slimnīca” īslaicīgās hronisko pacientu aprūpes nodaļā līdz 31. jūnijam 60 gultās, bet no 1. jūlija līdz 31. decembrim 90 gultās. 2012. gadā pakalpojumu saņēma 925 klienti, no tiem 601 sieviete un 324 vīrieši.

U6.6. Veicināt personu pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās iekļaušanos sabiedrībā

Lai veicinātu pilngadīgo bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu iekļaušanos sabiedrībā pēc pilngadības sasniegšanas (turpmāk – pilngadīgie bāreņi), saskaņā ar RD saistošajiem noteikumiem⁵⁶ tiek piešķirti šādi pabalsti: vienreizējs pabalsts patstāvīgas dzīves uzsākšanai, vienreizējs pabalsts sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei, pabalsts ikmēneša izdevumiem bāreņiem (mācību iestāžu audzēkņiem un ikmēneša izdevumiem dzīvojamās telpas īrei un komunālajiem maksājumiem). 2012. gadā pabalstus saņēma 637 pilngadīgie bāreņi.

Lai nodrošinātu savlaicīgu un vienotu atbalsta un palīdzības sniegšanu pilngadīgiem bāreņiem Rīgas pilsētā, RD Labklājības departaments izdeva iekšējos noteikumus⁵⁷, kuros noteikta kārtība, kā notiek sociālais darbs ar bāreņi, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, 6 mēnešus pirms bāreņa pilngadības sasniegšanas, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās un līdz pilngadīga bāreņa 24 gadu vecumam.

U6.7. Veicināt sociāli izstumto iedzīvotāju un iedzīvotāju ar īpašām vajadzībām nodarbinātību

Uzdevuma izpildes ietvaros nodrošināts 2 specializētas darbnīcas personām ar garīga rakstura traucējumiem ar 28 vietām galdniecības, šūšanas un veļas mazgāšanas prasmju attīstīšanai. 2012. gadā šo pakalpojumu saņēma 35 personas.

Lai veicinātu grupu mājas (dzīvokļa) klientu motivāciju iesaistīties darba tirgū, kas ir būtisks faktors pastāvīgas dzīves uzsākšanai, grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojuma saņēmējiem, kuri mācās vai strādā, maksa par dzīvojamās telpas, virtuves un koplietošanas telpu ekspluatāciju (atbilstoši lietojamai daļai) noteikta atbilstoši minēto pakalpojumu izmaksām, bet ne vairāk kā Ls 30 mēnesī. Pārējo samaksas daļu sedz pašvaldība. 2012. gadā šāda veida atbalsts sniegts 18 personām.

2012.gadā Rīgas patversme uzsāka realizēt ESF līdzfinansētu projektu „Motivācijas programmu izstrāde un ieviešana bezpajumtniekiem – bezdarbniekiem” un tā ietvaros tika realizētas trīs programmas ar 120 cilvēku bez noteiktas dzīves vietas dalību: bezpajumtnieku pašnovērtējuma celšanas programma, bezpajumtnieku sociālo un pašaprūpes iemaņu atjaunošanas programma un bezpajumtnieku darba prasmju attīstības programma.

⁵⁶RD 01.08.2006. saistošie noteikumi Nr.50 „Par pašvaldības palīdzību bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc pilngadības sasniegšanas”

⁵⁷RD Labklājības departamenta 05.01.2012. iekšējie noteikumi Nr.DL-12-2-nts „Kārtība, kādā tiek nodrošināts sociālā darba process darbā ar bāreņi un bez vecāku gādības palikušo bērnu, kurš ir ārpusģimenes aprūpē un pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās”.

U6.8. Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu audzināšanu ģimenēs

Uzdevuma ietvaros tika nodrošināts atbalsts un konsultācijas audžuģimenēm. 2012. gadā nodibinājums Sociālo pakalpojumu aģentūra nodrošināja programmas „Sociālā atbalsta un konsultatīvā programma audžuģimenēm, aizbildņiem un adoptētājiem” darbību. Pakalpojumu saņēma 115 audžuģimenes (254 personas), tai skaitā, atbalstu audžuģimenei ikdienas darba praksē saņēma 74 ģimenes (192 personas), uzsākot praksi audžuģimenei vai ievieojot jaunu bērnu – 21 ģimene (34 personas), krīzes situācijā audžuģimene – 20 ģimenes (28 personas). Kopumā pakalpojumu saņēma 31 aizbildņu ģimene (60 personas) un 2 adoptētāju ģimenes (6 personas).

Lai veicinātu bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu audzināšanu ģimenēs, RP sniedz materiālu atbalstu audžuģimenēm par audžuģimenes pienākumu pildīšanu un papildus audžuģimenēm tiek piešķirts ikmēneša pabalsts audžuģimenē dzīvojoša bērna uzturam, kā arī pabalsts apģērba un mīkstā inventāra iegādei.

RP tiek sniegts materiāls atbalsts audžuģimenēm un aizbildņiem par aizbildņa pienākumu pildīšanu, aprūpējot divus vai vairāk bērnus. 2012. gadā pabalstus audžuģimenēm saņēma 249 personas Ls 446 977 apmērā, savukārt pabalsts aizbildnim par aizbildnībā esošo otro un katru nākamo bērnu tika piešķirts par 193 aizbildnībā esošiem bērniem Ls 77 086 apmērā.

U6.9. Veicināt atbalstu bezdarbniekiem

2012. gadā 608 RSD klienti tika iesaistīti pašvaldības sabiedriskajos darbos (12 stundas nedēļā) – pasākumos darba un sociālo prasmju saglabāšanai, atjaunošanai vai apgūšanai. 11 195 darbspējīgiem nestrādājošiem rīdziniekiem sniegts materiāls atbalsts krīzes situācijā (pabalsts GMI līmeņa nodrošināšanai, dzīvokļa pabalsts, pabalsts veselības aprūpes nodrošināšanai) un veicināta līdzdarbība savas situācijas uzlabošanā. Tāpat darbspējīgās nestrādājošās personas saņēmušas 37 965 bezmaksas sociālā darba speciālistu konsultācijas RSD.

Pārskata gadā RSD sociālo darbu ar klientiem ar bezdarba problēmām nodrošināja 20 sociālie darbinieki. RSD tika organizētas 38 atbalsta grupas bezdarbniekiem, kurās tika iesaistīti 418 bezdarbnieki, 168 bezdarbniekiem ar psihosociālām problēmām sniegtas psihologa konsultācijas. Tāpat RSD DC darbspējīgie nestrādājošie klienti uzlaboja latviešu sarunvalodas prasmes grupās – kopā tika nodrošinātas 180 nodarbības.

Sadarbībā ar apvienību „Apeirons”⁵⁸ tika sniegts atbalsts 89 personām ar invaliditāti, no kurām 10 personas uzsāka algotu darbu.

⁵⁸Invalīdu un viņu draugu apvienība „Apeirons” ir sabiedriska organizācija, kurā kopā ir gan cilvēki ar invaliditāti, gan viņu draugi

Uzdevuma ietvaros sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru tika realizēts ESF līdzfinansēts projekts „Algotie pagaidu sabiedriskie darbi pašvaldībās”, kas tiek veikts pasākuma „Algoti pagaidu sabiedriskie darbi” ietvaros. 2012. gadā RP kopā tika izveidotas 1380 prakses vietas un iesaistīti 4127 bezdarbnieki.

U6.10. Veicināt sociālo pakalpojumu attīstību bezpajumtniekiem

2012. gadā darbu turpināja RP iestādes Rīgas patversmes struktūrvienība „Mobilā brigāde”, kuras galvenās funkcijas ir bezpajumtnieku apzināšana, kontaktu gūšana ar šīm personām, informēšana par palīdzības saņemšanas iespējām, motivēšana saņemt palīdzību, kā arī nepieciešamības gadījumā transportēšana uz naktspatversmi. 2012. gadā „Mobilā brigāde” sniedza 1644 konsultācijas, 1351 personai nodrošināja pārvešanu uz patversmi un ārstniecības iestādi, saņēma un sniedza atbildi uz 1157 tālruņa zvaniem par nepieciešamo palīdzības sniegšanu bezpajumtniekiem.

Bezpajumtnieki un maznodrošinātie Rīgas iedzīvotāji Rīgas patversmes DC varēja saņemt šādus pakalpojumus: sociālā darba speciālistu pakalpojumus, iespēju uzturēties DC pilnu darba dienu (no plkst. 09⁰⁰ līdz 17⁰⁰ laikposmā no 1. novembra līdz 1. martam arī brīvdienās un svētku dienās), dažādu prasmju apguves un citus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, tai skaitā atbalsta un pašpalīdzības grupu nodarbības, ģimenes ārsta pakalpojumus primārās veselības aprūpes līmenī, dušas pakalpojumus, pusdienas tiem klientiem, kuri piedalās DC nodarbībās un veic līdzdarbības pienākumus un veļas mazgāšanas pakalpojumus. 2012. gadā DC pakalpojumus saņēma 900 personas.

Bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām tika sniegts sociālās rehabilitācijas centra (turpmāk – SRC) pakalpojums. 2012. gadā darbojās 2 SRC ar 28 vietām: sievietēm ar 10 vietām, pakalpojumu saņēma 15 personas un vīriešiem ar 18 vietām, pakalpojumu saņēma 32 personas. 2012. gadā kopā SRC pakalpojumu saņēma 47 personas.

2012. gadā patversmes/naktspatversmes pakalpojumus sievietēm un vīriešiem nodrošināja RP iestāde Rīgas patversme un 4 līgumorganizācijas. 2012. gadā patversmes/naktspatversmju pakalpojumus kopā saņēma 3769 personas (no tiem 635 sievietes un 3134 vīrieši).

Vairākiem patversmes klientiem, kuri gaida pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā vai SAC pakalpojuma saņemšanu un kuru ienākumi nav tik lieli, lai varētu īrēt mājokli, biedrība „Latvijas Sarkanais Krusts” sniedza maksas īslaicīgās uzturēšanās mītnes pakalpojumu ar 60 vietām. Nepieciešamības gadījumā RSD sniedza palīdzību pakalpojuma samaksas veikšanai. 2012. gadā palīdzība pakalpojuma apmaksai no pašvaldības budžeta nodrošināta 11 personām.

Lai radītu iespēju klientiem saņemt profesionālu atbalstu un rast motivāciju problēmu risināšanai, tai skaitā atbalsta grupās, Rīgas patversmēs saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām strādā sociālā darba speciālisti. 2012. gadā Rīgas patversmē

strādāja 15 sociālā darba speciālisti un 1 psihologs, savukārt līgumorganizāciju iestādēs 11 sociālā darba speciālisti un 2 psihologi.

U6.11. Nodrošināt kvalitatīvu sociālo pakalpojumu sniedzējinstītūciju darbību un attīstību

Lai optimizētu sociālo pakalpojumu saņēmēju uzskaiti, 6 siltā ēdiena izdales vietās, Rīgas patversmē un naktspatversmēs ir ieviesta sociālo pakalpojumu saņēmēju elektroniskā reģistrēšanas sistēma (ERS), kāda tiek izmantota Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta biļešu sistēmā (e-talons). 2012. gadā ERS tika ieviesta arī 2 DAC personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Uzdevuma ietvaros turpinājās vides pieejamības nepilnību novēršana pašvaldības sociālo pakalpojumu sniedzēju institūcijās.

RD iestādes, kas veica aktivitātes mērķa ietvaros 2012. gadā bija Labklājības departaments, Izglītības, kultūras un sporta departaments, Rīgas Austrumu izpilddirekcija, Rīgas Ziemeļu izpilddirekcija un Rīgas pilsētas būvvalde.

Budžets

Sociālā nozare pēdējos gadus tiek saglabāta kā prioritāte. 2012. gadā RP sociālajai aizsardzībai izlietoja Ls 57 518 900, salīdzinot ar 2011. gadu, tas ir par Ls 1 026 200 vairāk.

Secinājumi

Ir svarīgi turpināt nodrošināt iedzīvotājiem iepriekšējos gados izveidotos un veiksmīgi attīstītos sociālos pakalpojumus un palīdzību, risinot rīdziniekiem sociāli aktuālus jautājumus, kā arī pilnveidot sociālā darba formas, arvien plašāk attīstīt un dzīvē ieviest kopienas darbu.

Pilnveidojot pašvaldības sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sistēmu, būtiski ir panākt, lai palīdzību saņemtu galvenokārt sociāli mazaizsargātie sabiedrības locekļi – māmiņas ar bērniem, invalīdi un pensionāri.

Veicināt tādu sociālā riska grupu kā, piemēram, bezdarbnieku, personu ar invaliditāti un jauniešu iesaisti uzņēmējdarbībā iespējams, sniedzot tiem nepieciešamo atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai, tādā veidā radot arī jaunas darba vietas.

Nozares eksperta viedoklis

Pēteris Leiškalns, sociālo tiesību eksperts

Rīgā ir izveidota plaša, uz iedzīvotāju vajadzībām balstīta un profesionāla sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sistēma. Tomēr tikpat nenoliedzami ir tas, ka liela daļa sociālo pakalpojumu saņēmēju neuzņemas pietiekami lielu atbildības daļu par savu labklājību, bet labprāt izvēlas daļu no šīs atbildības pārliekt uz citām personām.

Patiesi profesionālas sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sistēmas uzdevums ir panākt, lai nodokļu maksātāju finansētie pakalpojumi nonāktu tikai pie personām, kuras objektīvu iemeslu dēļ pašas nevar par sevi pietiekami parūpēties.

Sociālo pakalpojumu nodrošināšana bērniem un viņu ģimenēm ir viens no vissvarīgākajiem pašvaldības uzdevumiem sociālajā jomā vairāku iemeslu dēļ, jo bērni nav vainojami savā sociālajā situācijā un nevar uzlabot savas ģimenes finansiālo situāciju, kā arī bērnu nabadzība rada augstus sociālās atstumtības riskus, kam savukārt ir ļoti nevēlamas blaknes nākotnē gan pašiem, gan visai sabiedrībai kopumā.

Ņemot vērā nepieciešamību bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc iespējas vairāk nodrošināt aprūpi un audzināšanu ģimeniskā vidē, ļoti atbalstāms ir RD sniegtais materiālais atbalsts audžuvecākiem un aizbildņiem par pienākumu pildīšanu, aprūpējot divus vai vairāk bērnus.

Stratēģiskā mērķa M6 „Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads							Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa atbilstības virziens
Vidējie ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli, attiecībā pret iztikas minimumu valstī	CSP	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	↓	↓	Pieaug
		1,39	1,72	2,15	1,84	1,55	1,48	1,45			
Mājsaimniecības rīcībā esošais ienākums (vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli, LVL)	CSP	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	↑	↑	Pieaug
		175,45	201,03	285,48	309,72	260,15	246,38	252,07			
Mājas aprūpē aprūpējamo personu skaits kopā	RD Labklājības departamenta dati	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		3768	4147	3946	3942	3871	4678	5203			
Dienas aprūpes centros aprūpēto iedzīvotāju skaits	RD Labklājības departamenta dati	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	↑	↑	Samazinās, vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		911	885	2578	2676	2628	2483	2719			
Krīzes centros pakalpojumu saņēmēju skaits	RD Labklājības departamenta dati	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		298	348	300	353	500	509	701			
Iemītnieku skaits bērnu-bāreņu sociālās aprūpes centros un pašvaldības bērnu namos gada sākumā	RD Labklājības departamenta dati	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	↓	↓	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		926	739	746	635	627	597	593			
Iemītnieku skaits veco ļaužu un personu ar fiziska un garīga rakstura traucējumiem pansionātos un specializētos sociālās aprūpes un rehabilitācijas valsts centros gada sākumā	RD Labklājības departamenta dati	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		1548	1585	1641	1687	1730	1795	1896			

Personas, kuras izmantojušas patversmes/naktspatversmes pakalpojumus/sociālās rehabilitācijas centra pakalp.	RD Labklājības departamenta dati	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		2272	2262	1949	2597	3182	3289	3769			
Zupas virtuvēs izsniegto porciju skaits	RD Labklājības departamenta dati	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	↑	↑	Vērtē kontekstā ar vajadzību (īpatsvars pret vajadzību)
		37067	96894	113054	93300	155503	141032	165165			

Tendence	↑	↓	↑	↓
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu